

Protokół
XXVI posiedzenia plenarnego (tryb mieszany)
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w dniu 28 listopada 2024 r.

I. Otwarcie posiedzenia

Przewodniczący Rady Głównej prof. M. Pałys przywitał członków Rady Głównej i gości uczestniczących w posiedzeniu – prof. dr hab. Tomasza Szapiro, przewodniczącego Komitetu Polityki Naukowej; przewodniczących i wiceprzewodniczących konferencji typów szkół, przewodniczących komisji KRASP, przedstawicieli instytucji sektora szkolnictwa wyższego, przedstawicieli związków zawodowych, parlamentu i ministerstw, a także stałych uczestników posiedzeń Rady.

II. Przyjęcie porządku obrad

Przewodniczący zaproponował, aby projekt ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce został szczegółowo omówiony podczas następnego posiedzenia, zaplanowanego na grudzień, po przedstawieniu przez przedstawicieli MNiSW informacji dot. przyszłorocznej perspektywy dla sektora nauki i szkolnictwa wyższego.

Prof. Pałys zrezygnował z omówienia punktów dot. projekt ustawy o likwidacji Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości i projekt ustawy o zmianie ustawy o Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego oraz niektórych innych ustaw w związku z tym, że prace legislacyjne dot. tych projektów aktów prawnych są już na etapie, na którym opinie RGNiSW nie będą uwzględnione.

Rada przyjęła zaproponowany porządek obrad.

III. Prezentacje i dyskusje dotyczące zmian w przepisach (zagadnienia przyszłej ewaluacji oraz sposobu i zakresu zmian PSWiN

Przewodniczący Rady Głównej oddał głos przewodniczącemu Komitetu Polityki Naukowej prof. Tomaszowi Szapiro.

Wprowadzenie w temat ewaluacji, prof. Szapiro rozpoczął od nawiązania do zakresu działań Komitetu Polityki Naukowej, który jest organem pomocniczym ministra w zakresie polityki naukowej państwa. Zadaniem Komitetu jest przeprowadzenie ewaluacji realizacji Polityki Naukowej Państwa oraz opiniowanie dokumentów przedstawionych przez ministra. PNP jest dokumentem strategicznym, wskazującym priorytety systemu nauki i szkolnictwa wyższego.

Celem tworzenia polityki naukowej państwa jest podniesienie jakości życia i budowanie przewagi konkurencyjnej Polski na arenie międzynarodowej, troska o warunki do prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych oraz dostępu do wysokiej jakości kształcenia, oddziaływanie na rozwój współpracy międzynarodowej. Zadaniem PNP jest wskazanie kierunków prowadzenia badań naukowych i kształcenia. Ewaluacja realizacji PNP ma odbywać się nie rzadziej niż raz na 5 lat.

Prof. Szapiro podkreślił, że Komitet podejmuje zmianę modelu współpracy ministerstwa ze środowiskiem akademickim: poprzedzenie konsultacji projektu PNP serią roboczych sesji pod wspólnym tytułem Sympozjum Polityki Naukowej Państwa. Złoży się na nie sześć comiesięcznych merytorycznych sesji, w tym dwie sesje rekomendacyjne. Uczestnicy sesji rekomendowani będą przez uczelnie IDUB, członków Rady Głównej, KRASP, KPN, MNiSW, będą nimi również eksperci cieszący się w środowisku akademickim autorytetem w tematyce sesji.

Prof. Szapiro, broniąc ewaluacji wskazał na jej zalety: to droga do rozwijania funduszy, służy studentom i profesorom, grupom uczelni. Należy jednak uwzględnić różne sposoby oceny jednostek. Ewaluacja jest źle postrzegana, bo ulega częstym zmianom. Trzeba zmienić wagi pewnych parametrów.

Prof. Pałys podziękował za wystąpienie prof. Szapiro oraz poprosił o zabranie głosu dr inż. Zuzannę Hazubską.

Dr Hazubska opowiedziała o rozpoczęciu prac nad polityką naukową państwa, dokumentu którego aktualizacja musi nastąpić w 2027 r. Odniosła się do sympozjów, podczas których wypracowane będą kierunkowe rekomendacje, priorytety i zagrożenia dla PNP w wybranych obszarach funkcjonowania systemu. Dzięki temu uda się zewaluować oraz zaktualizować dokument. Równocześnie trwają prace nad dwiema strategiami, które będą wynikiem, nie tylko tego co się wydarzy na sympozjach polityki naukowej, ale również tego co wybrzmi na debatach eksperckich oraz tego co wypracują zespoły robocze. Debaty eksperckie będą odbywały się wokół tematów: żywność i ziemia- nowe możliwości, nowa era obronności, silna wspólnota, bezpieczeństwo energetyczne, zdrowa przyszłość, społeczeństwo cyfrowe.

Prof. Pałys podziękował dr Hazubskiej za zabranie głosu oraz otworzył dyskusję z udziałem gości oraz członków RG. Dyskutanci zwrócili uwagę na szereg spraw, m.in.:

- PNP powinna być dokumentem rządowym, a nie ministerialnym. Nie powinna zajmować się tylko problemami wewnętrznymi środowiska, powinna wyznaczać priorytety realizowane przez resort nauki, ale i rząd. Powinna rozstrzygać sprawy finansowe. Należy uwzględnić przedstawicieli innych ministerstw, skorelować z nimi działania.
- Najistotniejsze w tworzeniu polityki naukowej państwa jest ustalenie konkretnych priorytetów.
- Konieczność uwzględnienia specyfiki różnych jednostek naukowych, silniejszy akcent na przekazywanie wiedzy w ramach działań w obszarze społeczeństwa. Zbyt duża waga publikacji międzynarodowych kosztem przekazywania informacji do społeczeństwa.
- Uwzględnienie w nowelizacji ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, poza ośrodkami akademickimi, instytutów PAN oraz instytutów sieci Łukasiewicz. Rodzaj oraz tematyka badań prowadzonych przez instytuty badawcze predestynuje je do oddziaływania na gospodarkę, co przekłada się na poprawę warunków życia, jak i konkurencyjności polskiej gospodarki.

- Zwrócenie uwagi na państwowe wyższe szkoły zawodowe, które zamieniono na akademie nauk stosowanych. Uwzględnienie ich przy tworzeniu PNP. Uczelnie odgrywają lokalnie ważną rolę, ale też zmagają się z różnymi trudnościami.
- Odniesienie się do nowego trybu konstruowania strategii umiędzynarodowienia.
- Punktacja czasopism – odnośnie dziedzin humanistycznych, które ze względu na specyfikę potrzebuje innego sposobu ewaluacji.

Dr Hazubska odniosła się do pytań i komentarzy dyskutantów.

Ujednoczenie polityki naukowej państwa to proces, należy postawić na pracę w mniejszych zespołach, współpracę z innymi ministerstwami. PNP uchwalona w 2022 r. wymaga aktualizacji w 2027 r. Ustawa nie określa procesu ewaluacji, dlatego też minister zwrócił się do KPN o wskazówki.

Dr Hazubska podkreśliła, że PNP jest dokumentem rządowym. Ważne jest, aby każda z grup miała swój głos, w tym uczelnie zawodowe, dlatego też rozpoczął się proces rozmów i konsultacji.

Prof. Pałys podziękował za poruszenie wielu wątków. Zadeklarował, że RG jest gotowa uczestniczyć w ważnych przedsięwzięciach i zabierać głos w tych sprawach, zarówno na etapie tworzenia koncepcji, jak i późniejszym. Wskazał na potrzebę namysłu jaka koncepcja ewaluacji powinna obowiązywać w następnym cyklu, z uwzględnieniem zebranych doświadczeń. Takie dyskusje w różnych gremiach już trwają, a liczba pomysłów jest duża. Celem powinno być zaproponowanie ewaluacji lepszej koncepcyjnie ale jednocześnie wykonalnej w praktyce.

Przewodniczący prof. Pałys odnosząc się do tematu ewaluacji, poruszył następujące kwestie:

- Czemu ma służyć i do czego ma prowadzić ewaluacja?
- Sprawy związane z wykonalnością procesu ewaluacji. Przy ocenie parametryczno-eksperyckiej - do czego powinna być stosowana ocena ekspercka?
- W jaki sposób podchodzić do osiągnięć multidystryplinarnych?
- Lista czasopism - nigdy nie będzie dobra, jeśli nie wiemy czemu ma służyć. Należy obniżyć jej znaczenie.

Członkowie Rady zwrócili uwagę na:

- Ewaluację, która w wielu przypadkach służy otrzymaniu oceny B+, by uczelnia przetrwała.
- Konieczność spojrzenia na ewaluację, jako taką, która stymuluje jednostki badawcze w konkretnym kierunku. Transfer wiedzy, wyników badań do gospodarki i społeczeństwa. Realizowanie celów ważnych dla kraju.
- Rejestrowanie w świadomości międzynarodowej publikacji Polaków. Coraz częściej Polacy otrzymują granty ERC.
- Wypracowanie sposobu oceny jednostek innych typów. Bazowanie nie tylko na danych bibliometrycznych, choć te są ważne dla wszystkich dziedzin i dyscyplin.

- W międzynarodowej konkurencyjności szukać drogi do wzmocnienia ewaluacji, a nie osłabiania.
- IDUB jest atrakcyjniejszy finansowo niż wysoka kategoria wynikająca z publikacji w dobrych czasopiśmie. Najlepsza jest ocena ekspertów zewnętrznych.
- Ewaluacja oraz dofinansowania IDUB – skrzyżowanie tych dwóch kryteriów. Wyodrębnić te jednostki, które skupiają się na badaniach. Czy cała uczelnia jest doskonała, czy jej część?

Prof. Pałys w podsumowaniu dyskusji zauważył, że obecnie ewaluacja nie prowadzi do zmian finansowania, nie jest związana z nadawaniem uprawnień (bo prawie wszyscy je już mają), więc pozostało jej głównie znaczenie prestiżowe. Działania powinny więc pójść albo w stronę zmniejszania znaczenia „prestiżowej” ewaluacji albo w stronę związania ewaluacji z czymś konkretniejszym, niż tylko prestiż.

IV. Informacje i sprawy bieżące:

1. Głosowanie uzupełniające dot. wyboru pozostałych członków do Komisji Dyscyplinarnej przy RGNiSW na kadencję 2025-2028

Podczas posiedzenia odbyło się tajne głosowanie uzupełniające dot. wyboru pozostałych członków do Komisji Dyscyplinarnej przy RGNiSW na kadencję 2025-2028. Dotyczyło ono kurii nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora prawa z uniwersytetów oraz uczelni publicznych lub niepublicznych; profesorów lub doktorów habilitowanych z uczelni niepublicznych kształcących na kierunkach innych niż prawo.

Lista członków Komisji Dyscyplinarnej przy Radzie Głównej została opublikowana w uchwale Nr 156/2024 Rady Głównej.

2. Głosowanie w sprawie zmiany składu Komisji

Odbyło się głosowanie dotyczące zmiany składu Komisji Rady Głównej, pani prof. Grażyna Borkowska została członkiem Komisji Ekonomiczno-Prawnej, wcześniej była członkiem Komisji Nauki.

Wynik głosowania: 22 osoby głosowały za, 1 osoba przeciw.

Nowy skład komisji został opublikowany w uchwale Nr 153/2024 Rady Głównej.

V. Zaopiniowanie projektów aktów prawnych

Przewodniczący Rady Głównej przedstawił projekty uchwał dotyczące projektów aktów prawnych:

Projekt rozporządzenia w sprawie sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych z dnia 31 października 2024 r.

Projekt uchwały przygotowała Komisja Nauki.

Rada jednogłośnie przyjęła uchwałę Nr 154/2024. Stanowi ona załącznik do protokołu.

VI. Stanowiska i działania w innych sprawach

1. Stanowisko KRASP dot. ustawowego uregulowania zawodu dietetyka i utworzenia samorządu zawodowego dietetyków.

Rada przyjęła uchwałę Nr 157/2024. Stanowi ona załącznik do protokołu.

2. Postulat o przywrócenie naukom ekonomicznym rangi dziedziny nauki w Polsce.

Postulat o przywrócenie naukom ekonomicznym rangi dziedziny nauki w Polsce został przeanalizowany przez Komisję Nauki. KN przygotowała projekt uchwały, w którym Rada negatywnie opiniuje ten postulat, uznając go za przedczesny. System dyscyplin i dziedzin musi być spójny i nie powinien być zmieniany wyrywkowo. Kwestia do podjęcia kiedy przyjdzie czas na kompleksową analizę dziedzin i dyscyplin.

Rada przyjęła uchwałę Nr 155/2024. Stanowi ona załącznik do protokołu.

VII. Przyjęcie protokołu XXV posiedzenia Rady Głównej (10 października 2024 r.)

Jednogłośnie Rada Główna przyjęła protokół.

VIII. Sprawy różne i wolne wnioski

W ramach spraw różnych Prof. M. Pałys przekazał następujące informacje:

1. 18 grudnia br. po posiedzeniu Prezydium Rady odbędzie się spotkanie świąteczno-noworoczne Rady.
2. Wpłynęło pismo od rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie z prośbą o rozważenie zorganizowania marcowego posiedzenia Rady w murach Uniwersytetu Ekonomicznego, w ramach obchodów 100-lecia utworzenia UEK. Członkowie Prezydium Rady wyrazili pozytywną opinię w tej sprawie.

IX. Zamknięcie posiedzenia

Przewodniczący Rady Głównej podziękował za udział w obradach i zamknął posiedzenie.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Marcin Pałys

Załączniki:

1. Porządek obrad
2. Uchwała Nr 153/2024
3. Uchwała Nr 154/2024
4. Uchwała Nr 155/2024
5. Uchwała Nr 156/2024
6. Uchwała Nr 157/2024